

ΈΡΧΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑΙΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Συνέντευξη στον Γιάννη Παπαδογιάννη (Jpapadogiannis@kathimerini.gr)

Έτος πρωτοφανούς κινητικότητας σε ό,τι αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο των τραπεζών χαρακτηρίζει το 2007 ο Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών κ. Χρήστος Γκόρτσος, σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή». Ο κ. Γκόρτσος αναφέρεται στις σημαντικές κοινοτικές αλλά και εθνικές πρωτοβουλίες που βρίσκονται σε εξέλιξη οι οποίες θα οδηγήσουν σε μια ευρύτατη αναδιαμόρφωση το 2008 του συνόλου του πλαισίου λειτουργίας των τραπεζών. Οι αλλαγές αυτές θα επηρεάσουν και την καθημερινότητα των συναλλασσομένων με τις τράπεζες.

Ποιες αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών βρίσκονται σε εξέλιξη ή αναμένονται το επόμενο διάστημα;

Οι αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών που αναμένονται το επόμενο διάστημα, είτε σε συνέχεια κοινοτικών εξελίξεων είτε λόγω της ανάληψης πρωτοβουλιών του Έλληνα νομοθέτη, είναι στην κυριολεξία καταιγιστικές.

Εν όψει του γεγονότος ότι ολοκληρώνεται αυτή τη στιγμή ταυτόχρονα στην Ελλάδα, όπως και στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Κοινότητας, η ενσωμάτωση πολλών κοινοτικών νομικών πράξεων οι οποίες εκδόθηκαν τα τελευταία τρία χρόνια, θα επέλθουν σοβαρότατες τροποποιήσεις στην ελληνική νομοθεσία, οι οποίες θα αφορούν το καθεστώς λειτουργίας και εποπτείας των τραπεζών, την λειτουργία και εποπτεία των κεφαλαιαγορών και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Παράλληλα, το 2007 θα ολοκληρωθεί η προετοιμασία του τραπεζικού συστήματος για την μετάβαση, από τον Ιανουάριο του 2008, στον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε ευρώ (SEPA) με βάση μια πρωτοβουλία η οποία έχει αναληφθεί από τις ευρωπαϊκές τράπεζες υπό την καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με στόχο την παροχή πανευρωπαϊκών ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών. Αναμένεται επίσης η έκδοση δύο ακόμη κοινοτικών Οδηγιών, οι οποίες θα πρέπει να ενσωματωθούν μέσα στο 2007 ή το 2008 σχετικά με την προστασία του καταναλωτή και τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά.

Παράλληλα, ο Έλληνας νομοθέτης έχει επίσης αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες σχετικά με την αναθεώρηση πολύ σημαντικών νομοθετημάτων που επηρεάζουν άμεσα την λειτουργία των τραπεζών. Συγκεκριμένα, έχει ήδη ξεκινήσει η διαδικασία διαβούλευσης για την αναθεώρηση του πτωχευτικού δικαίου, του δικαίου των ανωνύμων εταιριών, και του δικαίου της προστασίας του καταναλωτή.

Βρισκόμαστε λοιπόν σε μια περίοδο πρωτοφανούς κινητικότητας σε ό,τι αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο, η οποία θα οδηγήσει σε μια ευρύτατη αναδιαμόρφωση το 2008 του συνόλου του πλαισίου λειτουργίας των τραπεζών.

Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα των κυοφορούμενων αλλαγών;

Μέσα στο πρώτο δίμηνο του 2007 θα έχουν ενσωματωθεί οι δύο Οδηγίες οι οποίες αφορούν την ανάληψη, την άσκηση δραστηριότητας και τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (Βασιλεία II). Με το νέο πλαίσιο αλλάζει ριζικά ο τρόπος υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, ενώ ταυτόχρονα καθιερώνονται κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου.

Ταυτόχρονα, στο πρώτο τρίμηνο του 2007, το αργότερο, αναμένεται η ενσωμάτωση της κοινοτικής Οδηγίας για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, γνωστή με το ακρωνύμιο MiFID, με την οποία επέρχονται σημαντικότερες αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας των κεφαλαιαγορών και την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών και η οποία θα αρχίσει να εφαρμόζεται από την 1η Νοεμβρίου 2007. Μέσα

στο πρώτο εξάμηνο του 2007 θεωρώ επίσης βέβαιο ότι θα έχει ολοκληρωθεί η τροποποίηση του νόμου 2190/1920 για τις ανώνυμες εταιρίες και η διαδικασία αναθεώρησης του πτωχευτικού δικαίου με νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν ιδιαίτερα θετική συμβολή στο σχετικό ρυθμιστικό πλαίσιο. Επίσης, εντός του 2007 θα ολοκληρωθεί η αναθεώρηση του νόμου για την προστασία του καταναλωτή και θα ενεργοποιηθούν πλήρως οι διαδικασίες για την πιστοποίηση των στελεχών και υπαλλήλων πιστωτικών ιδρυμάτων που παρέχουν επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Έως το τέλος του τρέχοντος έτους αναμένεται να έχει ενσωματωθεί η τρίτη κοινοτική Οδηγία για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στις αρχές του 2008 θα λειτουργεί ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε ευρώ (SEPA) σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και, παράλληλα, αναμένεται να έχουν εκδοθεί οι Οδηγίες για την προστασία του καταναλωτή και για τις υπηρεσίες πληρωμών.

Υπάρχει η αίσθηση ότι οι προωθούμενες αλλαγές επιβαρύνουν το σύστημα με περισσότερες απαιτήσεις και γραφειοκρατία. Πόσο επηρεάζεται η καθημερινότητα των καταναλωτών από τις αλλαγές;

Είναι γεγονός ότι το κόστος προσαρμογής και παρακολούθησης των κυοφορούμενων αλλαγών θα επιβαρύνει σημαντικά τα πιστωτικά ιδρύματα σε ό,τι αφορά τις στρατηγικές και τις διαδικασίες που πρέπει να διαμορφώσουν και τις υποδομές και τα συστήματα που πρέπει να αναπτύξουν. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως τα τελευταία χρόνια οι ελληνικές τράπεζες δραστηριοποιούνται, λειτουργούν και ανταγωνίζονται ισοδύναμα τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές και διεθνείς τράπεζες. Συνεπώς, η προσαρμογή και παρακολούθηση του υπό διαμόρφωση ρυθμιστικού πλαισίου αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για να συνεχίσουν οι εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες να λειτουργούν σε ένα πλαίσιο ασφάλειας, ανταγωνιστικότητας και κερδοφορίας, εξασφαλίζοντας τα συμφέροντα των καταθετών, της πελατείας, των εργαζομένων και των μετόχων τους.

Η επίδραση των προωθούμενων αλλαγών στην καθημερινότητα της πελατείας των τραπεζών θεωρώ πως θα είναι σημαντικά μικρότερη, αλλά σίγουρα όχι ανεπαίσθητη. Για παράδειγμα, με βάση το νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, πολλές συναλλαγές θα γίνουν περισσότερο σύνθετες ή/και χρονοβόρες, καθώς θα πρέπει να εντοπίζονται όσο γίνεται ακριβέστερα οι τυχόν ύποπτες συναλλαγές. Ο κάθε συναλλασσόμενος στην πρώτη του επαφή με την τράπεζα θα πρέπει να προσκομίζει στοιχεία με τα οποία θα καθίσταται είναι δυνατή η ταυτοποίησή του και η επαλήθευσή της, ενώ παράλληλα, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να αναπτύξουν συστήματα αξιολόγησης της πελατείας με βάση τον κίνδυνο των συναλλαγών σύμφωνα με το προφίλ κάθε πελάτη. Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών πήρε στο πλαίσιο αυτό την πρωτοβουλία να εκδώσει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο, το οποίο είναι διαθέσιμο σε όλα τα γκισέ των τραπεζών, ώστε ο πελάτης να γνωρίζει τα στοιχεία που οφείλει να προσκομίζει και να κατανοήσει τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει να υφίσταται αυτή τη μικρή επιβάρυνση στο χρόνο της συναλλαγής του.

Όλα αυτά πόσο θα αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας των τραπεζών;

Ο τρόπος λειτουργίας των τραπεζών θα επηρεαστεί σημαντικά από όλες αυτές τις αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο τόσο σε ό,τι αφορά τον τρόπο εσωτερικής οργάνωσής τους όσο και σε σχέση με τον τρόπο διενέργειας των συναλλαγών. Η προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις προϋποθέτει σε πολλές περιπτώσεις την υιοθέτηση νέων συστημάτων και υποδομών, ενώ ταυτόχρονα παρέχονται αρκετές δυνατότητες για την παροχή νέων υπηρεσιών από τις τράπεζες. Ενδεικτικά θα ήθελα να αναφέρω τα εξής δύο παραδείγματα σε ό,τι αφορά την επίδραση του υπό διαμόρφωση ρυθμιστικού πλαισίου στον τρόπο λειτουργίας των τραπεζών ιδίως σε σχέση με τους συναλλασσόμενους με αυτά.

Οι νέες διατάξεις για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών αλλάζουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο οι τράπεζες υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου. Οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες έχουν αναπτύξει συστήματα διαχείρισης κινδύνου, ώστε να είναι σε θέση να υπολογίζουν με ακρίβεια την έκθεση του κάθε πελάτη στον πιστωτικό κίνδυνο και έτσι να τηρούν τις απαιτούμενες αντίστοιχα κεφαλαιακές απαιτήσεις. Αυτό σημαίνει ότι για τον πελάτη που είναι ενήμερος οι κεφαλαιακές απαιτήσεις θα είναι χαμηλότερες, άρα και η επιβάρυνσή του μικρότερη. Αντίθετα, για τον πελάτη που έχει μεγαλύτερες επισφάλειες οι κεφαλαιακές απαιτήσεις θα είναι αυξημένες. Επιπλέον, στα πιστωτικά ιδρύματα θα επιβάλλονται πλέον κεφαλαιακές απαιτήσεις και για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου, οι οποίες είναι βέβαιο

ότι θα επιβαρύνουν το συνολικό κόστος λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος. Σε γενικές γραμμές πάντως θα έλεγα ότι το νέο πλαίσιο δεν θα μεταβάλει σημαντικά το συνολικό ύψος των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών. Η όποια αύξηση θα είναι περιορισμένη.

Σε ό,τι αφορά το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς έχουμε επίσης μια πολύ σημαντική εξέλιξη, η οποία θα αρχίσει να είναι εμφανής από το τέλος του 2007. Πλέον οι συναλλαγές που γίνονται σε χρηματοπιστωτικά μέσα επιτρέπεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο να γίνονται και εκτός χρηματιστηρίων. Θα μπορούν δηλαδή να γίνονται μέσω εναλλακτικών μεθόδων διαπραγμάτευσης, όπως είναι οι μηχανισμοί πολυμερούς διαπραγμάτευσης, τα λεγόμενα MTF's τα οποία είναι πλατφόρμες διαπραγμάτευσης που εκμεταλλεύονται συνήθως οι ίδιες οι επιχειρήσεις επενδύσεων και τα πιστωτικά ιδρύματα. Η δυνατότητα διαπραγμάτευσης με τον τρόπο αυτό θα επιδράσει καθοριστικά στον τρόπο συναλλαγών που μέχρι τώρα γνωρίζουμε προκαλώντας μεγάλες αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας των χρηματιστηρίων. Ήδη ανακοινώθηκε, πριν από λίγες ημέρες, από 10 από τις μεγαλύτερες διεθνείς τράπεζες ότι διερευνούν τη δυνατότητα σύστασης ενός τέτοιου MTF για να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που δημιουργεί το νέο σύστημα. Επιπλέον, το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, επιβάλλει τεράστιες, χωρίς υπερβολή, υποχρεώσεις κανονιστικής συμμόρφωσης στα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων, αναφορικά με την ορθή εκτέλεση των χρηματιστηριακών συναλλαγών. Όπως αντιλαμβάνεστε βέβαια το κόστος αυτής της προσαρμογής θα είναι σημαντικό.

Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών τι θα αλλάξει στις συναλλαγές μας;

Από το 2008, κάθε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί σε κράτος μέλος της Κοινότητας θα υποχρεούται να παρέχει σε σχέση με τρία ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών και, ειδικότερα, τα εμβάσματα, τις πάγιες εντολές (άμεσες χρεώσεις) και τις πληρωμές με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, υπηρεσίες που θα πληρούν τις προϋποθέσεις και τους όρους που ορίζονται πανευρωπαϊκά στο πλαίσιο λειτουργίας του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών (SEPA). Επομένως, ανεξάρτητα του εάν ένας συναλλασσόμενος κάνει μια μεταφορά πίστωσης ή μια άμεση χρέωση στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Κοινότητας, θα πρέπει για τη συναλλαγή αυτή να τηρείται η ίδια διαδικασία και το ίδιο κόστος. Τελικός στόχος της όλης διαδικασίας είναι να μην υφίστανται, από τα τέλη του 2010, αμιγώς εθνικά συστήματα για εμβάσματα, πάγιες εντολές και συστήματα καρτών και για όλα τα μέσα αυτά να εφαρμόζονται ενιαίοι κανόνες και διαδικασίες που θα έχουν το ίδιο κόστος για τον τελικό χρήστη.

Τα πλεονεκτήματα του SEPA θα είναι πολύ σημαντικά. Για τους καταναλωτές, οι υπηρεσίες πληρωμών σε ολόκληρη την Ευρώπη θα είναι ενιαίες. Επίσης, θα είναι δυνατή η πρόσβαση από έναν τραπεζικό λογαριασμό σε όλους τους λογαριασμούς που τηρούνται σε πιστωτικά ιδρύματα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος (με προτεραιότητα στις χώρες της ευρωζώνης), με την ίδια ευκολία που πραγματοποιούνται οι συναλλαγές εντός της χώρας μας. Παράλληλα, αναμένεται ότι θα υπάρξει σταδιακή απόσυρση των μετρητών με αποτέλεσμα την ενίσχυση της ασφάλειας των καταναλωτών. Σε ό,τι αφορά τις ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες θα μπορούν να αποδέχονται κάρτες πληρωμών από όλες τις χώρες του SEPA, το τελικό τους κόστος αναμένεται να μειωθεί λόγω των οικονομικών κλίμακας που θα επιτευχθούν και της απλοποίησης των υποστηρικτικών εργασιών διεκπεραίωσης των υπηρεσιών πληρωμών.

Για τις μικρότερου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ) θα καταστεί δυνατή η είσπραξη ή πραγματοποίηση πληρωμών σε ευρύ οποιοδήποτε στην Ευρώπη ενώ, παράλληλα, ο ταχύτερος διακανονισμός και η απλοποιημένη διεκπεραίωση των υπηρεσιών πληρωμών θα βελτιώσουν τις ταμειακές ροές και θα μειώσουν το κόστος. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις αντίστοιχα, τα κοινά πρότυπα θα δώσουν επιπλέον την ευκαιρία για τη διαμόρφωση μιας τυποποιημένης πλατφόρμας για όλες τις πληρωμές σε ευρώ. Σημαντική εξοικονόμηση κόστους θα προκύψει επίσης από την αυτοματοποίηση των πληροφοριών που θα συνοδεύουν μια πληρωμή. Για τις εθνικές κυβερνήσεις, ο SEPA θα παρέχει κοινά συστήματα διενέργειας πληρωμών και εισπράξεων τα οποία θα λειτουργούν βάσει κοινών προδιαγραφών, καθιστώντας εφικτή την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών στους πολίτες τόσο στο εσωτερικό της κάθε χώρας όσο και στο εξωτερικό.

Εντός του 2007 θα ξεκινήσει ο σχετικός διάλογος και στην Ελλάδα με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι σχετικές διαδικασίες θα γίνουν ομαλά και στη χώρα μας.